

РЕЦЕНЗИЯ

от **доц. д-р инж. Цветелин Кирилов Георгиев**, Технически университет - Габрово, Факултет „Машиностроене и уредостроене“, Катедра „Машиностроене и уредостроене“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование **5 „Технически науки“**, по професионално направление **5.13 „Общо инженерство“**, специалност **„Индустириален мениджмънт“**.

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 48 / 13.06.2025 г. и на сайта на Технически университет - Габрово за нуждите на катедра „Мениджмънт“ към факултет „Стопански“, като единствен кандидат участва гл. ас. д-р инж. Цанка Маринова Златева-Петкова.

1. Кратки биографични данни

Академичният профил на гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова е изграждан върху стабилна основа, която едновременно широка и дълбока. Тя обхваща: „Философия и право“ в Националната Априловска гимназия, три специализации (Търговия и маркетинг, Поточни технологии и Производствен мениджмънт), две магистърски степени (Индустириален мениджмънт и Стопанско Управление), както и докторска степен в ПН 3.8 „Икономика“ за успешно защитен през 2013 год. дисертационен труд на тема „Анализ и оценка на качеството на човешките ресурси“. Тази пъстра палитра, обогатявана в продължение на десетки години, прави участието ѝ в конкурс по ПН 5.13 „Общо инженерство“ естествено продължение на нейните търсения и успехи.

Преподавателският стаж на кандидата обхваща почти 20 години, като повече от 10 от тях са като главен асистент. Инвестицията в развитие на собствените интелектуални възможности и желанието те да бъдат споделяни в полза на обществото чрез преподавателската ѝ дейност в Технически университет – Габрово показват ангажираност и отдаденост, които отличават гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова като перспективен преподавател и изследовател.

2. Общо описание на представените материали

За участие в конкурса за академична длъжност „доцент“ са представени следните материали, съгласно минималните национални изисквания (МНИ):

- ✓ диплома за ОНС „доктор“ (50 т.) – *съответства на МНИ*;
- ✓ монография „Мениджмънт на индустриалното предприятие в конкурентна бизнес среда“ (ISBN: 978-954-683-720-2; 2025 год.) – показател В.3 (100 т.) – *съответства на МНИ*;
- ✓ 3 научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus) – показател Г.7 (33,3 т.) и 16 научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – показател Г.8 (320 т.) или общо за показател Г (353,3 т.) – *надхвърля МНИ*;
- ✓ учебник „Бизнес планиране“ (ISBN: 978-954-683-594-9; 2019 год.) – показател Е.23 (40 т.) – *надхвърля МНИ и съответства на минималните изисквания на Технически университет – Габрово*;

- ✓ учебно помагало „Бизнес планът. От идеята до реализацията“ (ISBN: 978-954-683-635-9; 2021 год.) – показател Е.24 (20 т.) – *надхвърля МНИ и съответства на минималните изисквания на Технически университет – Габрово.*

3. Отражение на научните публикации на кандидата в научната общност (известни цитирания)

Считам, че научните публикации на гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова, представени за участие в конкурса, са получили обективна оценка от рецензентите и участниците в съответните научни форуми както в България (София, Пловдив, Бургас, Велико Търново, Габрово), така и в чужбина (Латвия, Украйна). Свободният достъп до публикациите и наличието им в интернет ги прави удобни за използване от научната общност.

Към този критерий спадат и „Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томовете“ – показател Д.12 (90 т.) – *надхвърля МНИ.*

4. Обзор на съдържанието и резултатите в представените трудове

Монографията „Мениджмънт на индустриалното предприятие в конкурентна бизнес среда“ (2025 год.) съответства на изискванията за хабилизационен труд - монография. Гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова прави задълбочен преглед и анализ на хронологията и съвременните тенденции, влияещи върху резултатността на индустриалните организации. Същността на научното изследване дава подробна представа за състоянието на тематиката като представя своеобразен триптих, изграден от взаимодействието между мениджмънта на индустриалното предприятие, човешките ресурси и тяхното качество като фактор за конкурентоспособност на организацията.

Монографията обхваща: въведение, 3 сравними по обем глави (Състояние и предизвикателства пред мениджмънта на индустриалното предприятие; Водеща роля на човешките ресурси в мениджмънта на индустриалното предприятие – състояние и тенденции; Измерения на конкурентоспособността и качеството на човешките ресурси в индустриалното предприятие) с обобщения и изводи след всяка глава, заключение, включващо 7 по-важни извода, както и използвана литература. Общият обем на монографията е 260 страници, съдържащи текст, 19 фигури и 6 таблици. Библиографията съдържа 126 литературни източника, които обхващат периода от 1999 г. до 2025 г. и коректно са цитирани в текста на монографията.

В монографията се обобщават резултати, свързани с динамиката на съвременната бизнес среда на индустриалното предприятие. Изследвано, анализирано и оценено е влиянието на конкурентоспособността на индустриалното предприятие. Направени са изводи за значението на дигитализацията за просперитета на индустриалното предприятие. Обоснована е ползата от холистичен подход към управлението на човешките ресурси за максимизиране на потенциала на човешкия капитал. Доказано е, че знанията, уменията и способностите на персонала са едни от най-значителните и възобновяеми ресурси на индустриалното предприятие. Потвърдено е, че ученето през целия живот води до повишаване конкурентното предимство на индустриалното предприятие.

В конкурса за академична длъжност „доцент“ са включени *19 научни публикации* (3 в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и 16 в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете), разпределени от гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова в следните три теоретични области (ТО) в рамките на специалността „Индустриален мениджмънт“:

- ТО1 „Мениджмънт на индустриалните предприятия“: 7 публикации (2 в Scopus + 5 неиндексирани публикации);
- ТО2 „Мениджмънт на проекти, процеси и ресурси в индустриалните предприятия“: 9 публикации (1 в Scopus + 8 неиндексирани публикации);
- ТО3 „Приложение на високо енергийни технологии за маркиране на образци от неръждаеми стомани“: 3 неиндексирани публикации.

ТО1 представя системният поглед към индустриалния мениджмънт. Основните резултати в тази ТО включват:

- разработени схеми, описващи оптимизационния процес на конструктивно-технологичните подходи при проектирането и производството на инженерни продукти [публикация 7.1];
- аналитично изследване на състоянието на иновационното развитие и иновационното остаряване в 15 машиностроителни предприятия в България [публикация 7.2];
- концептуален модел за преминаване от Индустрия 4.0 към Индустрия 5.0 и дефинирани етапи на дигитална зрялост, свързана с дигиталната трансформация [публикация 8.1];
- сравнителен анализ на инвестиционните нагласи на индустриалните предприятия в условия на криза [публикация 8.2];
- критичен анализ на актуални аспекти в управлението на организациите като формиране на целите, контрол и ефективно изпълнение на функциите, причини за отчуждението на работниците и служителите от организационните цели, конкурентно трудово възнаграждение, управление на кариерното развитие и др. [публикация 8.3];
- анализ на конкурентите за разработването на добре обосновани и успешни политики и стратегии за конкурентоспособност на индустриалните предприятия [публикация 8.4];
- класификация на типовете ключови показатели за ефективност (*KPI – Key Performance Indicators*) и дефиниране на изискванията към тях [публикация 8.5].

Публикациите в ТО2 са обединени от процесния подход в системите за управление на индустриалните организации. Резултатите в тази ТО обхващат:

- систематизиране на факторите, които подпомагат или затрудняват процеса на конкурентно инженерно проектиране [публикация 7.3];
- анализ на факторите, които определят успешното внедряване и максималното използване на ERP (*Enterprise Resource Planning*) системите [публикация 8.6];
- сравнителен анализ на възможните инженерни проекти за изграждане на нови или реконструкция на съществуващи индустриални производствени процеси и предприятия [публикация 8.7];
- систематизиране и обобщаване на групите процеси, необходими за успешното реализиране на инженерни проекти, с оглед улесняване на тяхното внедряване и адаптация в практиката [публикация 8.8];
- анализирани са задачите на ръководителя на научноизследователски проект и междуличностната динамика в изследователския екип [публикация 8.9];
- системен анализ и методология за съставяне на производствена програма за внедряване на нов продукт в производствената номенклатура на индустриалните предприятия [публикация 8.10];

- изследване на управлението на човешките ресурси при поточно производството [публикация 8.11];
- дефиниране на ролята на управлението на човешките ресурси в рамките на управлението на знанията в индустриалните предприятия [публикация 8.12];
- адаптиране на чуждестранни добри практики в управлението на човешките ресурси при отчитане на специфичните условия на бизнес средата в България [публикация 8.13].

ТОЗ разкрива приложението на системния и процесния подход на управление за решаването на конкретни инженерни задачи чрез приложение на съвременни технологии, осигуряващи качество и иновативни решения на актуални проблеми. Ключовите резултати от тези публикации са:

- анализиране на числени експерименти за процеса лазерно маркиране на образци от конструкционна стомана С22 [публикация 8.14];
- изследване на влиянието на скоростта и продължителността на импулсите върху процеса на файбър-лазерно маркиране на образци от неръждаема стомана Х6Сr13 [публикация 8.15];
- анализиране на влиянието на честотата и растерната стъпка върху контраста на маркировката на образци от конструкционна стомана С60 [публикация 8.16].

Учебникът „Бизнес планиране“ (2019 год.) предоставя в съкратен вид базови знания по въпросите на теорията и методологията на планирането, за основните принципи, същността, технологията и организацията на фирменото планиране, за спецификата на съвременната бизнес среда и нейното отражение върху плановата дейност, както и за инструментариума на плановата работа. В обем от 248 страници са разгледани следните обособени от автора части: 1) Теоретико-методически основи на планирането; 2) Процесът на фирмено планиране; 3) Среда на фирменото планиране; 4) Организация на фирменото планиране; 5) Производството и човешките ресурси – основни фактори за конкурентоспособността на организацията; 6) Инструментариум на планирането. Учебникът се използва в обучението на студенти от специалностите „Стопанско управление“ и „Индустриален мениджмънт“ в Технически университет - Габрово.

Учебното пособие „Бизнес планът. От идеята до реализацията“ (2021 год.) е насочено към практическото приложение на бизнес планове. Учебното пособие е разработено за семинарните занятия по дисциплината „Бизнес планиране“ за студентите от специалности „Стопанско управление“ и „Индустриален мениджмънт“ на Технически университет - Габрово, но е подходящо и за специалисти от стопанската практика, защото съдържа освен конкретни процедури за разработването на бизнес план, така също и конкретни препоръки за предпазване от грешки. В рамките на 163 страници са представени три части: 1) Методи и техники за генериране на бизнес идеи; 2) Технология и стандарти за разработване на бизнес план; 3) Примерни модели за разработване на бизнес план.

5. Обща характеристика на дейността на кандидата

5.1. Учебно-педагогическа дейност (работа със студенти и докторанти)

Продължителният педагогически стаж на гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова е атестат за отличната ѝ работа със студентите от специалностите, на които води учебни занятия и производствени практики. До момента са водени занятия по 13 учебни дисциплини и дипломни работи за ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“.

5.2. Научна и научно-приложна дейност

Зрелостта, достигната в научно отношение от гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова, се подчертава от фактите. През периода 2023-2025 год. тя е била рецензент и член на научни комитети на международни научни конференции, индексирани в Scopus. Между 2012 год. и 2024 год. участва в 11 научно-изследователски проекта на Технически университет - Габрово. Научните ѝ публикации са над 50 бр. и са разпределени в следните тематични области: управление на организациите, управление на човешките ресурси, иновации в процесите и продуктите и др.

5.3. Внедрителска дейност

Елементи от научните разработки са приложени в практиката като резултат от участието на гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова в научно-изследователски проекти. Сред тях впечатление прави ролята ѝ на научен ръководител на проекта „Разработване на иновативни управленски продукти и услуги за фирми, работещи в областта на мехатрониката и чистите технологии“ (2021 год.).

6. Приноси (научни, научно-приложни, приложни).

Гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова е представила авторска справка за приносите в научните ѝ трудове. Справката обхваща 20 научно-приложни и 6 приложни приноса.

Според мен по-значимите научно-приложни приноси, сред формулираните от гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова, са:

- Разработен е концептуален модел за преминаване от Индустрия 4.0 към Индустрия 5.0, в който се акцентира върху етапите на дигитална зрялост и върху стратегиите за постигане на баланс между технологии, човешкия фактор и устойчивост. [№ 7];
- Разработена е систематизирана методология за съставяне на производствена програма за внедряване на нов продукт в индустриални предприятия. [№ 14];
- Формиран е нов модел за система на възнаграждения – предложена е структура на заплащането, обвързана с квалификация, гъвкавост, колективни резултати и ангажираност, която надгражда традиционните системи за трудово възнаграждение. [№ 15];
- Разработен е модел за оценка на въздействието на ERP върху ключови показатели за ефективност като се представя количествено сравнение „преди и след ERP“ по показатели като време за обработка на поръчки, точност на данните, разходи за администрация, клиентска удовлетвореност и възвръщаемост на инвестициите (ROI). [№ 11];
- Изведен е емпиричен модел за иновационна нагласа в индустриални предприятия чрез анализ на показатели като брой иновационно активни предприятия, оборот, заетост и кооперация в условията на криза. [№ 8];
- Разработена е методика за оценяване на конкурентоспособността на индустриалното предприятие. [№ 4];
- Създадена е методика за определяне на температурни полета в зоната на въздействие за различни стойности на плътност на мощността, скорост на сканиране, честота и растерна стъпка при лазерно маркиране на образци от неръждаема стомана X6Cr13. [№ 18].

Съгласен съм с формулировката и класификацията на приложните приноси.

7. Оценка на личния принос на кандидата

Монографията, учебникът, учебното помагало и 16-те научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове са дело на един автор - гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова. 3-те научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, са в съавторство с други колеги. Личният принос на кандидата не буди съмнение поради преобладаващия дял на публикации с един автор, а липсата на пояснение за приноса на отделните съавтори в общите статии предполага, че всички са допринесли при извършване на научното изследване, изготвяне и представяне на съответната публикация.

8. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам научно-приложните приноси да бъдат реорганизирани по начин, подчертаващ тяхната значимост. Предлагам да се започне от разработените нови систематизации, модели и методологии, а в края на списъка на приносите да бъдат онези от тях, които имат доказателствен и интерпретативен характер.

При по-подробно преглеждане на профилите на гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова в базите данни на Scopus, Google Scholar и ResearchGate в тях се установяват допълнителни публикации и цитирания в сравнение с използваните за настоящия конкурс: 2 нови публикации и общо 23 цитирания (Scopus), 35 цитирания в Google Scholar, както и 20 цитирания в ResearchGate. Този актив би могъл да се надгради и да се използва при бъдещи процедури. Белег за постигнатото по-високо научно ниво би било посочването на цитирания от чуждестранни изследователи в научни издания, индексирани в Web of Science и/или Scopus.

Бих препоръчал в бъдещата научна и публикационна дейност на д-р инж. Цанка Златева-Петкова да се увеличат публикациите в Web of Science и/или Scopus, които биха имали положителен ефект върху нейните наукометрични показатели и биха допринесли за постигане на статут на изследователски университет от Технически университет - Габрово.

9. Лични впечатления

Личните ми впечатления от гл. ас. д-р инж. Цанка Златева-Петкова датират от момента, в който бях избран за рецензент на нейната монография. Житейският и професионалният ѝ опит дават дълбочина на мислите и увереност в действията. Ценя нейната откритост и отдадеността ѝ към личностно развитие. Тя демонстрира готовност да допринася за благото на екипите, в които работи, както и за просперитета на всяка кауза, с която се ангажира.

10. Заключение

Имайки предвид гореизложеното, предлагам гл. ас. д-р инж. Цанка Маринова Златева-Петкова да бъде избрана за „доцент“ в област на висше образование 5 „Технически науки“, професионално направление 5.13 „Общо инженерство“, специалност „Индустриален Мениджмънт“.

20.10.2025 г.

Рецензент:

/доц. д-р инж. Ц. Георгиев/